

สหประชาชาติกับการใช้มาตรการบีบบังคับ : ศึกษาเฉพาะกรณี
วิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซีย (ค.ศ. 1990-1991)

นางสาวจิตรลดา พิศาลสุนงค์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-579-940-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018351

THE UNITED NATIONS AND ITS ENFORCEMENT ACTION :
A CASE STUDY OF THE PERSIAN GULF CRISIS (1990-1991)

Miss Chitralada Pisalasupongs

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of International Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-579-940-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สหประชาชาติกับการใช้มาตรการบีบบังคับ : ศึกษาเฉพาะกรณี

วิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซีย (ค.ศ. 1990-1991)

โดย

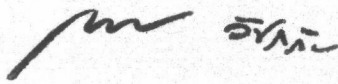
นางสาวจิตรลดา นิคาลสุนงค์

อาจารย์ที่ปรึกษา

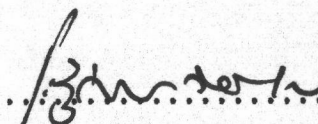
รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ชูมาก

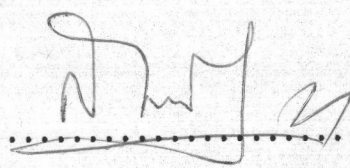

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรราษฎร์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประทุมพร วัชรเสถียร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ชูมาก)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

จิตรลดา พิศาลสุนงค์ : สหประชาชาติกับการใช้มาตรการบีบบังคับ : ศึกษาเฉพาะกรณีวิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซีย (ค.ศ. 1990-1991) (THE UNITED NATIONS AND ITS ENFORCEMENT ACTION : A CASE STUDY OF THE PERSIAN GULF CRISIS (1990-1991))
อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.สมพงษ์ ชูมาก, 210 หน้า. ISBN 974-579-940-8

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาบทบาทของสหประชาชาติในการดำเนินการใช้มาตรการบีบบังคับเพื่อยุติปัญหาวิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซียที่เกิดขึ้นในระหว่างปี ค.ศ. 1990-1991 ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของสหประชาชาติต่อการดำเนินการดังกล่าว โดยใช้แนวความคิดเรื่องสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ เป็นกรอบในการวิเคราะห์

ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า แท้จริงแล้วประเทศที่มีบทบาทอย่างยิ่งต่อการดำเนินการดังกล่าวของสหประชาชาติ ก็คือ สหรัฐอเมริกา อภิมนตรีอำนวยการในคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ด้วยเหตุที่สหรัฐอเมริกามีผลประโยชน์มหาศาลอยู่ในภูมิภาคอ่าวเปอร์เซีย โดยเฉพาะผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมือง ในการนี้สหรัฐอเมริกาได้แสดงบทบาทที่สำคัญทั้งในทางการทูต และทางการทหารภายในกรอบขององค์การสหประชาชาติ เพื่อสร้างน้ำหนักและความถูกต้องชอบธรรมให้กับการดำเนินการของตน

อย่างไรก็ดี การที่สหรัฐอเมริกามีบทบาทนำในการดำเนินการดังกล่าวได้เป็นเพราะปัจจัยสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศในช่วงทศวรรษ 1990 เอื้ออำนวย กล่าวคือ ช่วงทศวรรษ 1990 เป็นช่วงของการผ่อนคลายความตึงเครียดระหว่างอภิมหาอำนาจทั้งสอง คือ สหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตมากที่สุดอย่างไม่เคยมีมาก่อน ส่งผลให้มีความสำคัญในเรื่องอุดมการณ์เกิดความเสื่อมลงในกิจการระหว่างประเทศ และมีผลอย่างใหญ่หลวงต่อท่าทีของสหภาพโซเวียตที่มีต่อสหประชาชาติ บรรยากาศของการผ่อนคลายความตึงเครียดทำให้สหภาพโซเวียตมีแบบฉบับของการออกเสียงที่มีลักษณะสร้างสรรค์ ซึ่งช่วยให้คณะมนตรีความมั่นคงสามารถลงมติตัดสินใจอย่างเป็นเอกภาพในการใช้มาตรการบีบบังคับต่ออิรัก โดยไม่มีสมาชิกถาวรประเทศใดคัดค้าน และก็ประสบความสำเร็จ นั่นคือ ทำให้อิรักยอมถอนทหารออกจากคูเวต และปลดปล่อยคูเวตเป็นอิสระ กล่าวได้ว่าสหประชาชาติสามารถดำเนินการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศให้บรรลุผลตามเป้าหมายและเจตนารมณ์ของกฎบัตรสหประชาชาติ

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C130150 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEY WORD : THE UNITED NATIONS/ENFORCEMENT ACTION/THE PERSIAN GULF CRISIS

CHITRALADA PISALASUPONGS : THE UNITED NATIONS AND ITS ENFORCEMENT

ACTION : A CASE STUDY OF THE PERSIAN GULF CRISIS (1990-1991). THESIS

ADVISOR : ASSO.PROF.DR.SOMPONG CHOOMAK. 210 pp. ISBN 974-579-940-8

The purpose of this study is to examine the role of the United Nations in using its enforcement action in the Persian Gulf Crisis between August 1990 to February 1991. By applying the concept of International Environment as a framework for analysis, the study points to the success of the United Nations in bringing the crisis to an end.

The research finding shows that a significant factor leading to the successful mission of the United Nations in this case is the role played by the United States of America which has great economic and political interests in the region. As a permanent member in the United Nations Security Council, the U.S.A. has indeed played a dominant, if not critical, role both military and diplomatically within the United Nations framework, in strengthening the United Nations enforcement action.

It is also argued in this study that the International Environment in the 1990s has contributed significantly to the success of both the United States of America and the United Nations in terminating the crisis. The political detente between the two superpowers has in reality weakened the extremity of ideological conflict between East and West which has great impact on the Soviet Union's attitude towards the United Nations. Thus the atmosphere of detente definitely explained the Soviet positive voting pattern which has led to unanimous resolution of the Security Council to use all the necessary means to enforce Iraq to withdraw its force from Kuwait. It can be said that in the case of the Persian Gulf Crisis the United Nations has gained its success in maintaining international peace and security by using enforcement action and in conformity with the principles of the United Nations Charter.

ภาควิชา INTERNATIONAL RELATIONS
สาขาวิชา INTERNATIONAL RELATIONS
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถเสร็จสมบูรณ์ได้ เพราะผู้เขียนได้รับความกรุณาช่วยเหลือ และส่งเสริมจากผู้มีพระคุณหลายท่าน โดยเฉพาะรองศาสตราจารย์ ดร.สมพงศ์ ชูมาก อาจารย์ที่ปรึกษาของผู้เขียนที่คอยเอาใจใส่ ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ให้ความรู้อันเป็นประโยชน์ โดยได้สละเวลาอันมีค่ายิ่ง ทั้งยังให้กำลังใจ เข้าใจและเชื่อมั่นในตัวผู้เขียนตลอดมา อันมีส่วนช่วยให้ผู้เขียนไม่อาจละความพยายามจนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ได้เป็นผลสำเร็จ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณพร้อมทั้งขอจดจำพระคุณของท่านไว้ด้วยความกตัญญูมิรู้สิ้นสุด

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประทุมพร วัชรเสถียร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาสละเวลาตรวจพิจารณาและให้คำแนะนำ ตลอดจนความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร. วินิตา ศุภรเสพย์ และรองศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ มุ่งการดี ที่ได้ให้ความรู้และคำแนะนำอันมีค่ามาตั้งแต่เริ่มจัดทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนศาสตราจารย์ ดร.เขียน ธีระวิทย์ ผู้เปี่ยมไปด้วยเมตตาจิต

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.จรัญ มะลูลีม และคุณพรนิมล ตรีโชติ ที่ได้ให้ความกรุณาช่วยเหลือและสนับสนุนทางด้านข้อมูลต่าง ๆ อย่างดียิ่ง พร้อมทั้งให้กำลังใจ และความห่วงใยด้วยใจจริง ซึ่งมีส่วนช่วยให้ผู้เขียนประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในความเอื้อเฟื้อและน้ำใจอันดีงามอย่างหาที่เปรียบมิได้ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านของ 2 สำนักพิมพ์ทางนำ และสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ปราณี ทิพย์รัตน์ ผู้ให้ความเมตตา ให้กำลังใจแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด รวมทั้งให้คำแนะนำอันมีค่ายิ่งไม่เฉพาะในการทำวิทยานิพนธ์ แต่ยังสามารถนำไปใช้ได้ตลอดชีวิต

ขอขอบคุณ คุณไชยวัฒน์ เหลืองอมรเลิศ คุณวีระยุทธ จิงสุระ ที่ให้โอกาสแก่ผู้เขียน
ทั้งในด้านการเรียน และการทำงาน และคุณอำนาจ เหลืองอมรเลิศ หัวหน้าผู้มีความเชื่อมั่น
และเข้าใจผู้เขียนเป็นอย่างดีเสมอ

ขอขอบคุณ คุณจิรวารณ .เกษมกุลศิริ และคุณจันทิมา โทสว่าง เพื่อนผู้เป็นปียมิตร
และคอยจัดส่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการศึกษามาจากห้องสมุด Southern Illinois
University และ Michigan State University และขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ และ
น้อง ๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนบุคคลอีกหลายท่านที่ไม่สามารถ
จะกล่าวนามได้หมดไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายที่สุดนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ พล.ต.ต.พิชัย และคุณศิริพร พิศาลสุนงค์
ที่คอยให้ความห่วงใยเป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนในทุกสิ่งทุกอย่างจนทำให้ผู้เขียนประสบ
ความสำเร็จในการศึกษา พร้อมทั้งขอจารึกถึงพระคุณอาจารย์ทุกท่านในคณะรัฐศาสตร์
ที่ประศาสน์ความรู้ให้แก่ผู้เขียน ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในสถาบันแห่งนี้

จิตรลดา พิศาลสุนงค์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญภาพ	ญ
สารบัญตาราง	ฎ
บทที่	
1. บทนำ	1
ภูมิหลังและสภาพปัญหา.....	1
ความสำคัญของเรื่อง.....	5
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	6
ขอบเขตในการศึกษา.....	6
สมมติฐานในการศึกษา.....	8
กรอบความคิดในการศึกษา.....	8
วิธีดำเนินการศึกษา.....	11
การเสนอเรื่อง.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2. มูลเหตุของวิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซีย.....	13
โครงสร้างอำนาจและการเมืองในอ่าวเปอร์เซีย.....	13
โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศในแถบอ่าวเปอร์เซีย....	22
มูลเหตุของวิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซีย.....	25
ปฏิกริยาจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก.....	45
ผลของวิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซีย.....	49

บทที่	หน้า
3. บทบาทของสหประชาชาติในการดำเนินการแก้ไขวิกฤตการณ์ อ่าวเปอร์เซีย.....	56
หลักการในการดำเนินการเพื่อรักษาสันติภาพ.....	56
องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ.....	68
กรณีการใช้มาตรการบีบบังคับในอดีตที่ผ่านมา.....	83
บทบาทของสหประชาชาติต่อกรณีวิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซีย.....	87
ข้อจำกัดในทางปฏิบัติ.....	106
4. บทบาทของสหรัฐอเมริกาในวิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซีย.....	111
จุดมุ่งหมายของสหรัฐอเมริกาในตะวันออกกลาง.....	112
บทบาทในการดำเนินการแก้ไขวิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซีย.....	125
- กระบวนการตัดสินใจ.....	129
- พันธมิตรของสหรัฐอเมริกา.....	135
- ความพยายามสร้างสันติภาพครั้งสุดท้าย.....	144
- การปฏิบัติการทางทหาร.....	148
5. สรุปและวิเคราะห์.....	163
บรรณานุกรม.....	171
ภาคผนวก.....	186
ประวัติผู้เขียน.....	210

สารบัญ

รูปที่		หน้า
1	กราฟวงกลมแสดงสัดส่วนปริมาณสำรองน้ำมันดิบของโลก.....	26
2	กราฟวงกลมแสดงสัดส่วนอุปสงค์น้ำมันของโลก.....	27
3	กราฟวงกลมแสดงสัดส่วนอุปทานน้ำมันของโลก.....	27
4	แผนที่แสดง เขตแดน โดยประมาณระหว่างอิรัก-คูเวต.....	30
5	แผนที่แสดง เขตแดนที่เป็นกรณีพิพาทของอิรัก.....	195

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงปริมาณสำรองน้ำมันดิบของโลก.....	26
2	แสดงการผลิตน้ำมันของกลุ่ม OPEC.....	33
3	แสดงผลการหยั่งเลียงความเห็นชอบของชาวอเมริกัน.....	130
4	แสดงการช่วยเหลือทางการเงินของซาอุดีอาระเบีย.....	144
5	แสดงความช่วยเหลือทางการเงินจากประเทศที่ร่ำรวย.....	157
6	แสดงจำนวนทหารอเมริกันที่ระดมเพื่อการต่อสู้.....	167
7	แสดงรายได้ประชาชาติของกลุ่มประเทศอาหรับ.....	190
8	แสดงการให้ความช่วยเหลือของคูเวตแก่ประเทศอาหรับ.....	192